

Вчитель- логопед

Стицюк Олена Олександрівна

Основними напрямками діяльності вчителя-логопеда є робота, спрямована на подолання і профілактику розладів мовлення у дітей, навчання та виховання дітей з мовленнєвими порушеннями.

ЯК ПОКРАЩИТИ МОВЛЕННЄВІ НАВИЧКИ ДІТЕЙ?

1. Давайте дитині час на відповідь

Більшість з нас зазвичай не можуть дочекатись того моменту, коли співрозмовник закінчить речення, і перериває його мовлення своїми власними висловлюваннями. Батькам, у свою чергу, важливо давати дитині час подумати, тобто треба чекати 5–10 секунд, доки вона не збереться з думками, щоби сформулювати свою відповідь. Цей час допоможе дитині обміркувати все те, що вона хоче сказати. До того ж такий підхід може попередити або полегшити заїкання в деяких дітей.

2. Не виправляйте дитину надмірно

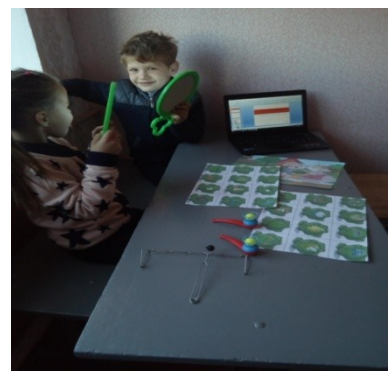
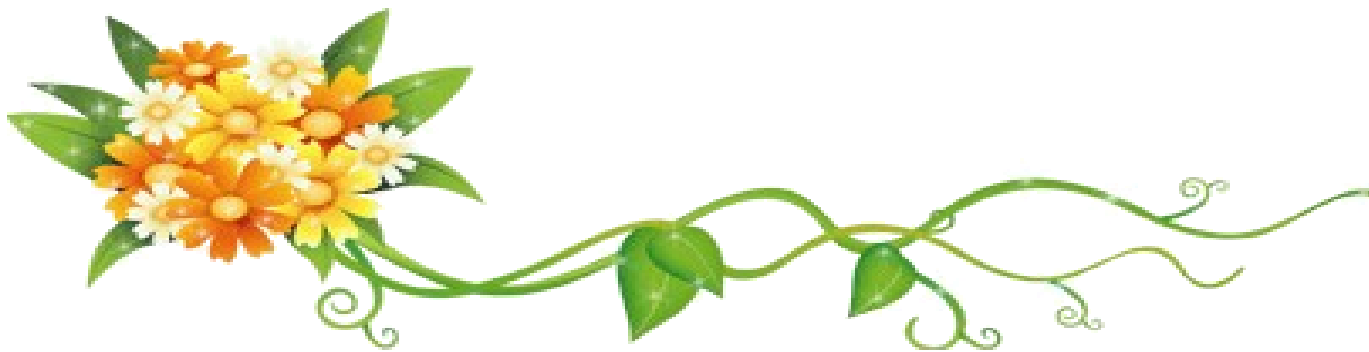
Якщо ви вимагаєте, щоб ваша дитина вимовляла звук правильно, особливо якщо цей звук вона зможе вимовляти тільки коли стане старше, будь ласка, не робіть цього! Перестаратися з виправленнями – означає зашкодити навичкам комунікації вашої дитини.

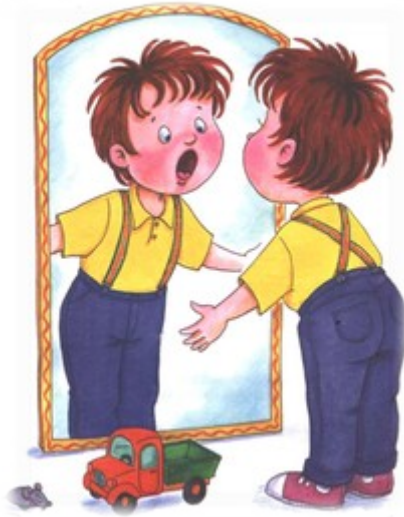
Завдання вчителя-логопеда на логопедичному пункті:

- 1. Виявлення дітей з мовними вадами.**
- 2. Діагностика мовленнєвих порушень.**
- 3. Корекція порушень усного і писемного мовлення.**
- 4. Профілактика відхилень мовного розвитку.**
- 5. Пропаганда логопедичних занять серед педагогів та батьків.**
- 6. У своїй діяльності логопед керується Законами України: „Про загальну середню освіту”, „Положенням про логопедичні пункти системи освіти” від 13.05.1993 №135 та забезпечує виконання рекомендацій Київської обласної психолого-медико-педагогічної консультації.**

 Що ми робимо на логопедичних заняттях?

- **Розвиваємо артикуляційну та дрібну моторику.**
- **Формуємо правильну звуковимову, закріплюємо її у скороговках, віршах, зв'язному мовленні.**
- **Розвиваємо слухову увагу, пам'ять, фонематичний слух, звуковий аналіз та синтез.**
- **Поповнюємо словник, вчимося правильно граматично та зв'язно оформлювати висловлювання.**
- **Розвиваємо різні види мислення.**
- **Розвиваємо зорову увагу, пам'ять.**
- **Розвиваємо та коригуємо зорово - просторові орієнтації.**
- **Коригуємо різні види дислексій (порушення навичок читання) та дисграфій (порушення навичок письма)**

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА - ВАЖЛИВИЙ КРОК НА ШЛЯХУ ДО ПРАВИЛЬНОГО МОВЛЕННЯ

ШАНОВНІ БАТЬКИ!

Багато дітей в силу свого віку ще не знають, наскільки важливо для них навчитися правильно говорити, але Ви повинні розуміти, що навіть найменше порушення звуковимови може негативно вплинути на подальший розвиток дитини.

Однією з причин порушення звуковимови у дітей може бути недостатня рухливість органів мовлення: язика, губ, щелеп та м'якого піднебіння. Порушення рухливості цих органів (малорухливість) тягне за собою нечітку, гугняву (з носовим відтінком), шепеляву, змазану вимову різних звуків.

Таким чином, важливе місце на шляху розвитку правильного мовлення повинна займати, так звана, артикуляційна гімнастика.

Пам'ятка батькам щодо проведення логопедичних занять вдома:

Заняття повинні бути регулярними, мати зацікавлюючий, ніяк не примусовий характер, не перетворюватися на додаткові навчальні години.

Заняття можуть проводитись під час прогулянок, подорожей. Але деякі види занять потребують обов'язкової спокійної обстановки.

Не можна говорити дитині, що вона робить вправу неправильно. Вона робить її в межах власних можливостей. Треба показати дитині її досягнення, підбадьорити.

Заняття не повинні бути дуже довгими, не викликати втому. Бажано повідомляти дитині, які завдання вона буде виконувати завтра.

Необхідно підтримувати бажання дитини займатися, схвалювати успіхи, вчити долати труднощі.

Чи знаєте ви що таке артикуляційна гімнастика?

Гімнастика для рук і ніг – справа знайома і звична. Зрозуміло, що ми тренуємо м'язи для того, щоб вони стали сильними, рухливими. Артикуляційна гімнастика – це гімнастика для язика та інших органів

мовлення. Навіщо ж тренувати язик, він і так «без кісток»? Виявляється, язик – це головний м'яз органів мовлення. І для нього, як і для будь-якого м'яза, гімнастика просто необхідна. Язик повинен бути добре розвинений, щоб виконувати тонкі і цілеспрямовані рухи, які називаються звуковимовою. Недоліки вимови тримають у напрузі емоційно-психічний стан дитини, заважають їй розвиватися і спілкуватися з однолітками. Щоб ця проблема не виникла у дитини в майбутньому, необхідно почати займатися артикуляційною гімнастикою як можна раніше. Дітям двох, трьох, чотирьох років артикуляційна гімнастика допоможе скоріше «поставити» правильну звуковимову. Діти п'яти, шести, семи років зможуть за допомогою артикуляційної гімнастики подолати вже наявні порушення звуковимови. Виконуючи артикуляційну гімнастику слід дотримуватись певних правил.

Правила проведення артикуляційної гімнастики:

Артикуляційну гімнастику необхідно виконувати сидячи, оскільки в такому положенні у дитини спина пряма, не напружена, руки і ноги знаходяться в спокійному положенні.

Спочатку вправи виконуються повільно, перед дзеркалом, тому що дитині необхідно мати зоровий контроль. Після того, як дитина трішечки звикне, дзеркало можна прибрати.

Корисно задавати навідні питання. Наприклад: «Що роблять губи? Де знаходиться язичок (вгорі чи внизу)? Що робить язичок?»

Поступово темп вправ артикуляційної гімнастики можна прискорити і виконувати під рахунок. При цьому необхідно слідкувати, щоб вправи виконувались чітко і плавно.

Найкраще заняття проводити два рази на день (вранці і ввечері) на протязі 5-7 хвилин, в залежності від посидючості дитини.

Проводячи заняття з дітьми 3-4 років, слідкуйте за тим, щоб вони засвоїли основні рухи. До дітей 4-5 років вимоги підвищуються: рухи повинні бути чіткими і повільними без тремтіння. В 6-7 років діти виконують вправи в швидкому темпі і можуть утримувати положення язика деякий час без змін.

Поради логопеда

Мовленнєва функція є однією з найважливіших психічних функцій людини. До шести років в дитини має бути сформована мовленнєва готовність до навчання в школі:

- малюк повинен уміти правильно і чітко промовляти слова і всі звуки рідної мови, говорити досить голосно в помірному темпі;
- дитина повинна оволодіти звуковим аналізом слова та чітко визначати місце заданого звука в слові;
- малюк повинен правильно будувати речення різної конструкції, узгоджувати слова в роді, числі і відмінку;
- дитина повинна логічно, послідовно, виразно, досить повно і точно передавати зміст знайомих казок, оповідань, самостійно складати розповіді за сюжетними малюнками, дотримуючись послідовності подій і розуміти причинно-наслідкові зв'язки;
- словник дитини напередодні школи повинен складати не менше 2000 слів, причому в ньому мають бути присутніми всі основні частини мови: іменники, прикметники, дієслова, числівники, займенники, прийменники, частки, вигуки.
- Це найголовніше на що слід звернути увагу. І дуже важливо навчити малюка правильно говорити, терпляче домагатися від нього правильної вимови.

Ігрові вправи для розвитку дихання та голосу

Голос людини утворюється під час видиху. Доросла людина за один видих здатна промовити фразу, яка складається з 10-15 слів. Дитина, звісно, ще не вміє будувати довгі речення і не володіє таким розвиненим диханням. Дорослим слід навчати малюка правильно користуватись диханням під час розмови. У цьому допоможуть нескладні дихальні вправи на розвиток фізіологічного (звичайного) і мовленнєвого (під час розмови) дихання.

!!! Під час виконання дихальних вправ треба стежити, щоб дитина дихала діафрагмально (роблячи вдих, випинала живіт і не піднімала плечей, крім випадків, коли цього вимагають правила гри, і при видихові втягувала живіт). Проводити такі ігри рекомендується не більше трьох хвилин із перепочинком.

1. Гра «Футбол»

Дитина силою видихуваного повітря перекочує по столу ватну кульку, олівець. Можна трохи ускладнити цю вправу: зробіть на столі з трьох олівців «ворота» і запропонуйте малюкові дути на ватну кульку, пробуючи загнати її у ці «ворота».

2. Гра «Вітерець»

Здування з долоні тонкого паперу, нарізаного дрібненькими шматочками, або пелюстків квітів, задування на відстані вогника свічки. Дитина також може дути на відцвілу кульбабу під час прогулянки. Здути усі пушинки з кульбаби треба за 3-4 рази.

3. Гра «Веселі бульбашки»

Дуже цікавим буде надування бульбашок на поверхні води (дитина дує на воду з такою силою, щоб на поверхні води

утворилися бульбашки). Корисним також є ігри з видуванням мильних бульбашок. Під час таких ігор дитина привчається поступово і рівномірно видихувати повітря з легенів.

4. Гра «Різнокольорові кульки»

Надування кульок, дитячих гумових іграшок: через ніс дитина набирає повітря і повільно видихує його через рот в отвір іграшки.

5. Гра «Капітан»

Пускання паперового кораблика у мисці або у ванні з водою. Спочатку дитина дує на кораблик не поспішаючи, склавши губи, як для звука «ф» (ф-ф-ф...) і він рухається плавно. А потім ніби налітає поривчастий вітер – нехай дитина спробує дути склавши губи, як для звука «п» (п-п-п), чи витягнути їх трубочкою, але не надуваючи щік – кораблик почне рухатися швидше і швидше.

6. Гра «На гойдалці»

Дорослий влаштовує «гойдалку»: на горизонтальній нитці прикріплює різнокольорові паперові фігурки ляльок. Дитині потрібно силою видихуваного повітря розгойдувати їх.

7. Гра «Луна»

Дорослий то тихо, то голосно вимовляє звуки: «а» «о» «у». Дитина луною відтворює кожен почутий звук із відповідною інтонацією та висотою звука. Можна грати, використовуючи сполучення: ау, уа, уао, оа, уо.

Ігрові вправи для розвитку слуху

У сприйманні мови велику роль відіграє слух. Слух може бути **біологічний** і **мовленнєвий**. За допомогою **біологічного** слуху людина розрізняє немовні, або навколишні звуки (свист вітру, спів птахів, голоси звірів, сигнал автомобіля і т.п.), може визначити джерело звуку, напрям звучання, віддаленість звуку, кількість звуків. Завдяки **мовленнєвому** слуху людина розрізняє голоси оточуючих її людей, розуміє зміст того, про що говорять, диференціює звуки рідної мови. **Мовленнєвий** слух впливає на якість оволодіння дитиною писемною мовою.

Отже, якщо вже 3-4-річну дитину навчити правильно сприймати на слух різні звуки, розуміти їх, далі вона легко оволодіє плавним і красивим мовленням, навчиться грамотно читати, писати і виконувати завдання на аналіз звукового складу слова. Пропоную ігрові вправи для розвитку слуху вашого малюка.

!!! У перших п'яти іграх дитина повинна визначити джерело звуку (назвати, що звучало). Перш ніж виконувати ці вправи, ознайомте дитину з предметами, що утворюють звук (іграшки, залізо, скло, дерево, папір та ін.). Чітко пояснюйте дитині кожне завдання і умови його виконання. Щоразу переконуйтеся, що дитина правильно зрозуміла завдання.

1. Гра «Що звучало?»

Дорослий добирає три-чотири іграшки, які можуть видавати різні звуки (барабан, брязкальце, дзвіночок, свисток тощо), знайомить дитину з їх назвами і звучанням. Після того як дитина це засвоїла, можна почати гру. Дитина заплющує очі. Звучить одна з іграшок. Дитина має впізнати і назвати іграшку, що звучала.

2. Гра «Впізнай за звуком»

На столі лежать предмети зі скла, дерева, заліза, паперу тощо. Дитина заплющує очі. Дорослий бере по черзі предмети і створює ними різні звуки: бряжчить ключами, гортає книжку, стукає олівцем, шарудить газетою, переливає воду із чашки в чашку. Дитина повинна назвати предмет, яким був створений звук.

3. Гра «Магазин»

На столі стоять кілька однакових коробочок із різними предметами всередині. Покупець (дитина) запитує: «Що є в магазині?). Продавець (дорослий) відповідає, що в магазині є квасоля, гречка, борошно, цвяхи, гудзики. Покупець називає потрібний йому товар, бере по черзі коробочку, трусить ними і знаходить товар за звучанням. Продавець на слух перевіряє, чи не помилився покупець – знайшов за звучанням той товар чи ні. Дорослий і дитина можуть мінятися ролями.

4. Гра «Зустрічай гостей»

Для гри беруть три іграшки, наприклад зайчика, мишку і мавпочку, і добирають три іграшки, які можуть звучати (дзвіночок, свисток, брязкальце). Дорослий оголошує дитині, що до неї зараз прийдуть гості. Попереджає, що зайчик приїде із брязкальцем, мишка – зі свистком, мавпочка – із дзвіночком. Дитина відвертається, дорослий створює іграшками звуки. Малюк за звуком відгадує, який гість їде.

5. Гра «Де звучало?»

Дитина сідає у центрі кімнати на стілець і заплющує очі. Дорослий по черзі бере предмети, які можуть звучати, і з різних боків від дитини утворює ними звуки. Дитина на слух повинна визначити, який предмет звучав, і рукою показати, з якого боку було чути звук.

6. Гра «Тихо – гучно»

Для цієї гри потрібен бубон або інший музичний інструмент, яким можна утворювати гучні і тихі звуки (якщо

немає ні того, ні іншого, використайте якусь іграшку).
Обов'язково стежте за тим, щоб за ходом гри малюк виконував саме потрібні рухи.

Варіант 1: Дорослий стукає у бубон тихо, потім голосно і дуже голосно. Відповідно до звучання бубна дитина виконує такі рухи: під тихий звук іде на носочках, під гучний – просто йде, під дуже гучний – біжить.

Варіант 2: Дитині дають у руки два прапорці. Дорослий голосно стукає у бубон, дитина підіймає прапорці вгору й махає ними. Бубон звучить тихіше, дитина опускає прапорці.

7. Гра «Знайди іграшку»

Спочатку дорослий показує дитині іграшку, яку він буде ховати. Коли дитина вийде з кімнати, ховає її. Дитина заходить у кімнату – дорослий тихо плескає у долоні. Коли дитина наближається до того місця, де захована іграшка, дорослий плескає сильніше, коли віддаляється – плескати майже припиняє. Плескання у долоні можна замінити гучною і тихою музикою.

8. Гра «Піжмурки»

Дитині зав'язують очі. Дорослий бере дзвіночок і ходить по кімнаті, дзвонячи ним. Дитина намагається спіймати дорослого.

9. Гра «Відтвори ритм»

Дорослий паличкою чи олівцем відтворює прості ритми: та-та, та-та, та-та-та, та-та-та, та-та-та. Дитина повторює їх.

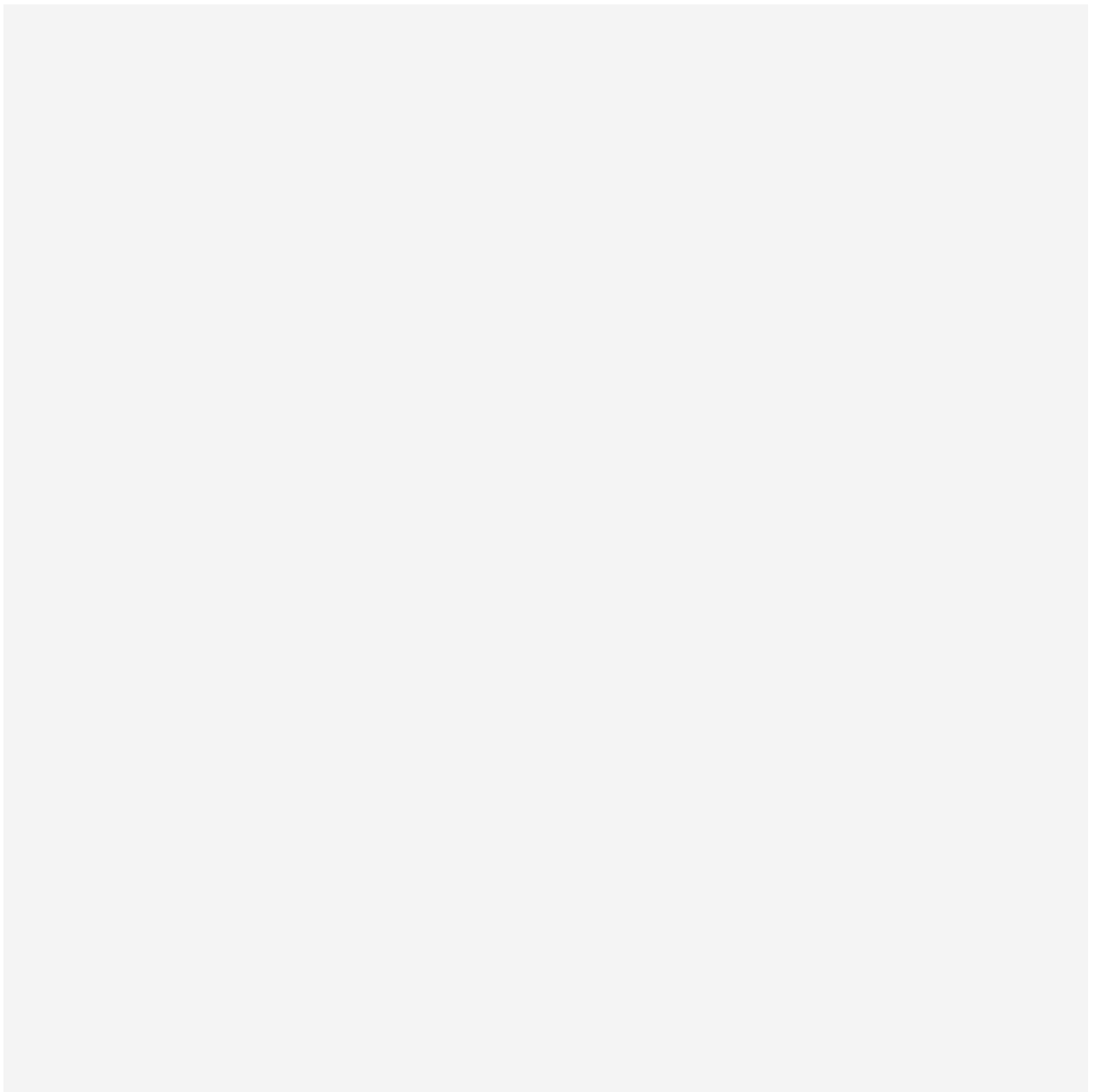
10. Гра «Визнач кількість звучань»

Дорослий створює паличкою чи олівцем різну кількість ударів по столу. Дитина рахує і називає кількість. Потім сама відтворює таку саму кількість звучань.

11. Гра «Хто летить (біжить, іде, стрибає)?»

Дорослий пояснює дитині: «Я буду казати правильно і неправильно. Якщо я казатиму правильно, ти плескаєш у долоні, якщо ні – в долоні плескати неможна. Наприклад, я кажу: птах летить, літак летить, метелик летить – це правильно, і ти плескаєш у долоні. А якщо я кажу: кішка летить – це не правильно, у цьому разі плескати у долоні не можна».

!!! Промовляйте фрази повільно, роблячи після кожної паузи, щоб надати дитині можливість подумати, правильно чи ні співвіднесено предмет із його дією.

Вплив розвитку дрібної моторики на формування мовлення дітей дошкільного віку

В роботі з дітьми (а особливо з тими, що вже мають порушення мовлення) велику увагу необхідно приділяти розвитку функцій дрібних м'язів рук. Рухи рук тісно пов'язані з мовленням, вони є одним з факторів його формування.

Тренування рухів пальців рук дітей покращує не тільки рухові можливості дитини, а й розвиток психічних і мовних навичок. У свою чергу, формування рухів руки тісно пов'язано з розвитком рухового аналізатора і зорового сприймання, різних видів чутливості, просторового орієнтування, координації рухів та ін.

Робота з розвитку дрібної моторики повинна проводитись регулярно, адже саме тоді буде досягнутий вагомий ефект від цих спеціальних вправ.

- ***Самомасаж долоньок м'ячиками***

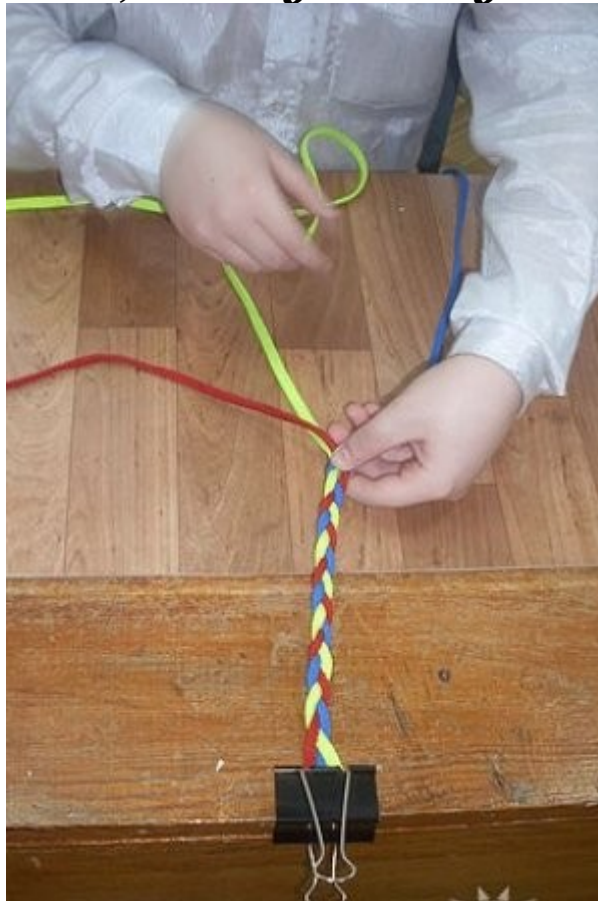

- ***Розминати пальцями пластилін, глину.***
- ***Катати по черзі кожним пальчиком камінці, намистинки, шарики***

• Нанизувати намистинки на тоненьку стрічку, робити намисто

• Плести косички, зав'язувати вузлики

• Застібати гудзики, замочки

• *Закручувати кришечки*

• *Ігри з кубиками* з *ЛЕГО*конструктором, *мозаїкою,*

- *Складати мотрійку*

- *Ігри з піском, водою*

- *Ігри з резинками*

- *Малювати, розфарбовувати, штрихувати, обводити*

- *Різати ножицями*
- *Ігри з прищепками*

- *Ігри з шнурівками*

• *Сортувати насіння*

• *Ігри з паличками*

